

nek. Kasztner csak a 200 teherautó kérdését említi, anélkül hogy megvilágítaná Freudiger „ajánlatának” hátterét. *Der Kastner-Bericht*, 155–156. o. Freudiger levelének szövege: *The Tragedy of Hungarian Jewry, i. m.*, 289–294. o.

114. *RAH*, 15. o.

115. A találkozó létrejöttét az isztambuli Vaada is szorgalmazta, miután Budapest állandó nyomást gyakorolt az isztambuliakra. Lásd például Isztambul 1944. augusztus 14-i táviratát, mely Londonba ment, Shertoknak. Weizmann-Archívum.

116. *RLB*, 294. és 295. dok.

117. Kasztner azt állítja, hogy a németeknek 15 millió svájci frankot ajánlottak fel, amit három hónap alatt, havi részletekben fizettek volna ki, továbbá hogy ő maga szövegezte meg a három kikötést. *Der Kastner-Bericht*, 187. o. Ezzel szemben Yehuda Bauer a jeruzsálemi Héber Egyetemről, aki nagy jóindulattal értékeli Mayer háborús szerepét, amellett foglal állást, hogy Mayer nem ajánlott fel meghatározott összeget, és a három feltételt ő szabta meg. Lásd Yehuda Bauer: „The Negotiations between Saly Mayer and the Representatives of the SS in 1944–1945”. *RAH*, 5–45. (elsősorban a 23.) o.

118. *RAH*, 31. o.

119. A meneteket természetesen nem csupán emberiség okokból állították le. A németek nem nélkülözheték az egészséges zsidókat a Bécs védelmét szolgáló lövészárkok és egyéb védelmi vonalak kiépítésében.

120. *Der Kastner-Bericht*, 242. o.

121. A háború után tett számos nyilatkozata közül az egyikben Becher azt állítja, hogy „valamikor 1944 őszén, szeptember és október közepe között” vette rá Himmlert, adja ki Kaltenbrunnernak és Pohlnek a következő parancsot: „Azonnali hatállyal megtiltom a zsidók likvidálását, és megparancsolom, hogy a legyengült vagy beteg személyeket részesítsék kórházi ápolásban. Személy szerint önöket... teszem felelőssé azért, hogy ennek a parancsnak alacsonyabb szinten is szigorúan érvényt szerezzenek.” Kaltenbrunner magyarázata a nyilatkozat hátteréről: *IMT*, 11:334–336. o. A HIJEF-ről és tisztjeiről lásd Kranzler, *i. m.*

122. *Der Kastner-Bericht*, 246. o.

123. Vö. *Der Kastner-Bericht*, 245–250. o.; *RAH*, 32–34. o.

124. Schwartz 1899-ben született Oroszországban, és gyermekkorában került ki Amerikába. A Yale Egyetemen doktorált, majd a kairói amerikai egyetemen és a Long Island-i egyetemen adott elő. 1938-ban az AJDC európai igazgatója lett. 1975. január 1-jén halt meg New Yorkban.

125. *RAH*, 36. o.

126. Biss, *i. m.*, 209–210. o.

127. *Der Kastner-Bericht*, 313–330. o. Lásd még a 32. fejezetben.

128. Musynak a különféle mentőakciókban való részvételéről közöl részleteket a *Hecht Archive. University of Haifa*. Szerk.: Paul Lawrence Rose–Herbert Druks. Garland Publishing, New York, 1990. (Megjelent az Archives of the Holocaust 12. kötetként.) Lásd különösen P. L. Rose bevezetőjének ix–xxv. oldalát.

129. Az Agudath Yisrael és a (Sternbuch fivérek által képviselt) egyesült államokbeli ortodox rabbik testülete nevében Musy rábírta Himmlert, hogy engedélyezze 1200 zsidó elszállítását Theresienstadtból Svájcba 1945. február 3-án. Kerstennek komoly beleszólása volt Himmler döntéseibe. Kiszökölt például, hogy Norbert Masur, a Zsidó Világkongresszus stockholmi szervezetének választmányi tagja 1944. április 21-én bebocsátást nyerjen Himmlerhez. Kersten beszámolója az eseményekről: *The Kersten Memoirs, 1940–1945*. Macmillan, New York, 1957, 314. o. Masur be-